

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

€ 334 miljoen

Beschikbare weerstandscapaciteit
(incl. renteresultaat)

€ 274 miljoen

Af te dekken financiële risico

1,31

Weerstandsvermogen

Inleiding

Bij besturen horen bestuurlijke en ambtelijke keuzes. Daarbij zijn er altijd onzekerheden die risico's met zich mee brengen. Wat daarbij mag worden verwacht, is dat we risico's zo goed mogelijk beheersen. Risicobeheersing richt zich op het op tijd en systematisch onderkennen en beheersen van risico's. En op passende maatregelen om de gevolgen van risico's te beheersen. Risicobeheersing is niet hetzelfde als risicovermijding. Bij risicobeheersing maken we een bewuste keuze om de kans op een risico en de gevolgen van een risico te verkleinen. Soms om het risico te accepteren. Hiermee zijn we zo goed mogelijk voorbereid op risico's en komt het halen van onze organisatiedoelstellingen niet in gevaar.

We hebben ons risicomanagement georganiseerd volgens de internationale ISO 31000-richtlijn. Dat is een standaard voor het inrichten van het risicomanagement. Hiermee bereiken we dat risicobeheersing een structureel onderdeel is van sturing van de organisatie. Met ISO 31000 doen we dat op een goede en geordende manier.

Het management van de gemeentelijke directies en stadsdeelorganisaties is verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's in de uitvoering van beleid en in hun bedrijfsprocessen. Daarbij krijgt zij hulp van business- en stadsdeelcontrollers. Zo is risicomanagement geïntegreerd in de besluitvorming en de bedrijfsvoering. Het Gemeentelijk Managementteam geeft invulling aan risicobeheersing van organisatiebrede risico's en krijgt daarbij specifieke kennis en hulp van concern control.

Naast de bedrijfsvoering zijn er projecten en programma's. Sommige projecten zijn ingewikkeld en hebben veel invloed op de gemeente. Het college van burgemeester en wethouders of de gemeenteraad kunnen grote projecten onder de Regeling Risicovolle Projecten brengen (hierna: de regeling). Hierdoor is er van begin tot eind van een project uitdrukkelijk aandacht voor onderwerpen die onmisbaar zijn voor een goed verloop, vooral de risicobeheersing. De regeling stelt eisen aan de onderbouwing van besluiten en verplicht tot het organiseren van tegenspraak voordat besluiten worden genomen.

In het verlengde van de regeling ligt het programma LetOp (Leren en Tegenspraak Organiseren bij Projecten). Het programma richt zich op betere besluitvorming. En op voorkomen van tunnelvisie en blinde vlekken bij de start van een project of programma.

De uitgangspunten van het risicobeleid staan in de Nota Risicomanagement 2014 - 2018. De nota legt enkele zaken vast. Bijvoorbeeld de methodiek voor bepalen van de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.

Bij het begin van een nieuwe raadsperiode biedt het college van burgemeester en wethouders de gemeenteraad – in overeenstemming met de financiële verordening artikel 212 – de Nota Risicomanagement aan. De raad krijgt de nieuwe Nota Risicomanagement 2018 - 2022 in dit najaar aangeboden.

Opbouw van de paragraaf

De gevolgen van risico's kunnen beleidsmatig en of financieel zijn. In deze paragraaf ligt de nadruk op de financiële gevolgen van risico's. Risico's die vooral een beleidsmatige invloed hebben, lichten we toe bij de betreffende beleidsprogramma's.

In de volgende alinea lichten we eerst het beleidskader van het weerstandsvermogen toe en de bepaling van de hoogte hiervan voor 2019. Daarna volgt een toelichting op de belangrijkste risico's per beleidsprogramma. Wij sluiten het hoofdstuk af met de bespreking van zes financiële kengetallen.

Weerstandsvermogen

Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht overheden tot een risicomanagementbeleid. Daarin zijn weerstandsvermogen, beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen.

Met weerstandsvermogen worden de gevolgen van risico's opgevangen. Weerstandsvermogen is de verhouding tussen:

- De beschikbare weerstandscapaciteit;
- De benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit alle niet bestemde middelen waarmee we onvoorziene gebeurtenissen kunnen opvangen. Hiermee kunnen we de financiële gevolgen van resterende risico's op het jaarrekeningresultaat dekken.

De belangrijkste bron voor de beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene Reserve. Vanuit het risicomanagementbeleid moet de Algemene Reserve voldoende zijn om negatieve jaarrekeningresultaten door resterend risico te dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit bepalen we met het resterend risico. Dat is het risico dat we:

- Na het treffen van beheersmaatregelen nog lopen;
- En niet binnen de beleidsprogramma's kunnen opvangen.

Voor het resterend risico moet binnen de gemeentebegroting dekking zijn. Voor de hoogte van de dekking heeft de gemeenteraad normen gesteld in de Nota Risicomanagement. De gemeenteraad besloot in 2014 – met de vaststelling van de Nota Risicomanagement – te sturen op een niveau voor de Algemene Reserve om het weerstandsvermogen aan de bovenkant van de bandbreedte 1,0 – 1,4 te kunnen houden.

In het door de raad vastgestelde coalitieakkoord is afgesproken dat we willen blijven sturen op ons weerstandsvermogen. In het coalitieakkoord is opgenomen dat het renteresultaat zal worden toegevoegd aan de Algemene Reserve, totdat het weerstandsvermogen de 1,4 heeft bereikt. Op deze manier zorgen we voor een systematische aanvulling van het weerstandsvermogen zolang deze de maximale ratio nog niet heeft bereikt. Deze afspraak zal ook terugkomen in de nieuwe Nota Risicomanagement, die dit najaar aan de raad wordt voorgelegd.

Actualisatie van de benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle risico's zullen tegelijk optreden. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de totale gevolgschade zo groot is als de som van alle risico's samen, het zal lager zijn. Om een goede schatting te maken gebruiken we daarom voor het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit een risicomodel en een Monte Carlo-simulatie. Daarmee maken we schattingen van het mogelijk financieel gevolg van het resterende risico door deze in 100.000 scenario's door te rekenen.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt vervolgens bepaald als het bedrag waarmee we 90% van die scenario's kunnen dekken en 10% van de scenario's niet. Bij Begroting 2019 is dat bedrag € 274 miljoen. Met dit bedrag kunnen de financiële gevolgen van het resterend risico voor de komende twee jaar worden gedekt maar is er een kans van 10% dat dit bedrag toch tekortschiet.

Actualisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 334 miljoen bij Begroting 2019 en is opgebouwd uit:

- De Algemene Reserve: € 319 miljoen;
- De niet-benutte belastingcapaciteit: € 15 miljoen.

In 2018 was de niet-benutte belastingcapaciteit gesteld op € 12 miljoen. Dit is 5% van onze belastinginkomsten uit OZB en toerisme. Deze grondslag is vastgesteld door het college in de regels weerstandsvermogen in 2014. Door een stijging in vooral de toeristenbelasting wordt de niet-benutte belastingcapaciteit in deze begroting op € 15 miljoen berekend.

Weerstandsvermogen

Zoals hierboven al is aangegeven, is het weerstandvermogen de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit, dat wil zeggen tussen de beschikbare buffers en de ingeschatte risico's.

Bij de Viermaandsrapportage 2018 is besloten om een bedrag van € 12,8 miljoen van de Algemene Reserve vrij te laten vallen. Dit is gedaan omdat het weerstandsvermogen toen hoger was dan de bovengrens van de met de raad afgesproken bandbreedte. Het weerstandvermogen bedroeg na deze vrijval precies 1,4. Aangezien het budgettaire beeld uit de Viermaandsrapportage 2018 het startpunt vormde voor het coalitieakkoord, was de basis voor het coalitieakkoord dus een weerstandvermogen van 1,4.

In het coalitieakkoord is afgesproken om € 30 miljoen uit de Algemene Reserve te reserveren voor de uitvoering van de prioriteiten in de komende bestuursperiode. Deze reservering betekent dat deze middelen niet mee kunnen lopen in de berekening van het weerstandvermogen. De inzet van € 30 miljoen uit de Algemene Reserve zorgt voor een aanpassing van het weerstandsvermogen met ongeveer -0,13.

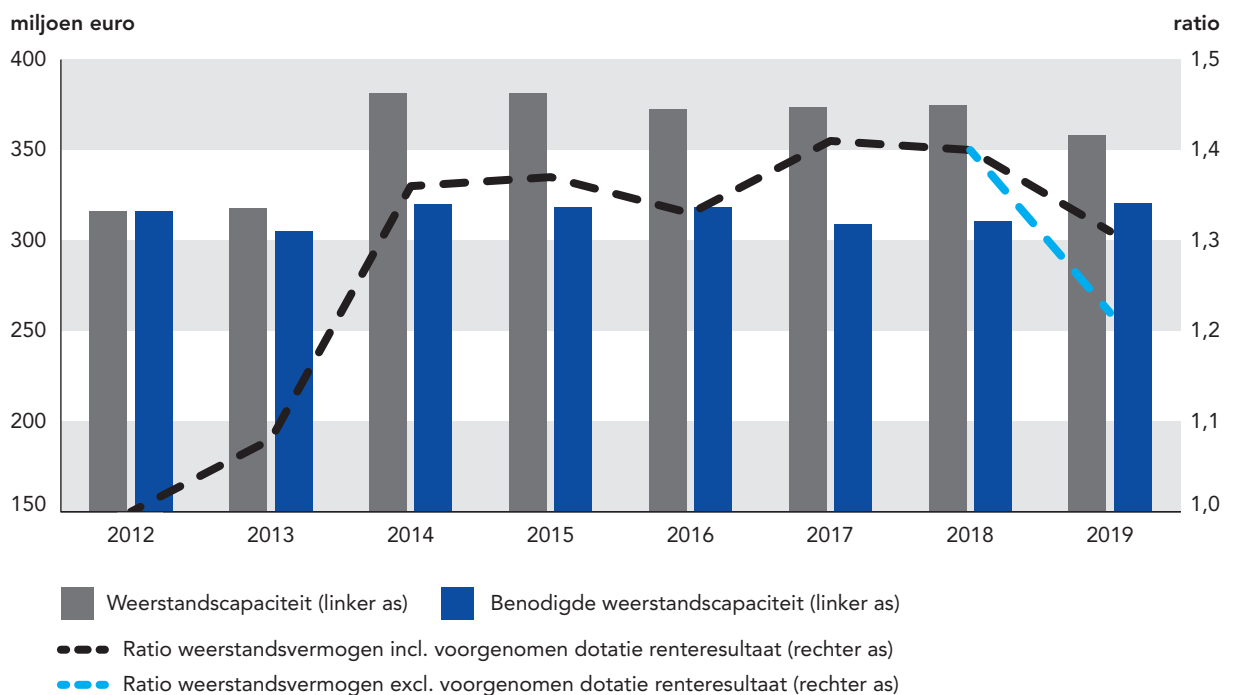
In deze begroting zijn de risico's geactualiseerd. Ten opzichte van de vorige actualisatie zijn de risico's toegenomen. Deze stijging komt door een toename van het resterend risico uit claimschade. Deze toename van de risico's zorgt voor een bijstelling van de ratio met ongeveer -0,05.

De totale bijstelling is hiermee -0,18 ten opzichte van het eerdere niveau van 1,4. Dit betekent dat het weerstandsvermogen uitkomt op 1,22.

De afspraak uit het coalitieakkoord om het renteresultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve betekent dat de weerstandscapaciteit systematisch aangevuld wordt. In deze begroting is het renteresultaat geactualiseerd. Materieel is uit het renteresultaat in 2018 reeds € 25,5 miljoen beschikbaar. Formeel wordt dit verrekend in het komende jaarverslag, maar wanneer dit renteresultaat nu meegenomen wordt in de berekening van de weerstandscapaciteit, dan komt het weerstandsvermogen bij gelijkblijvend risicoprofiel uit op 1,31.

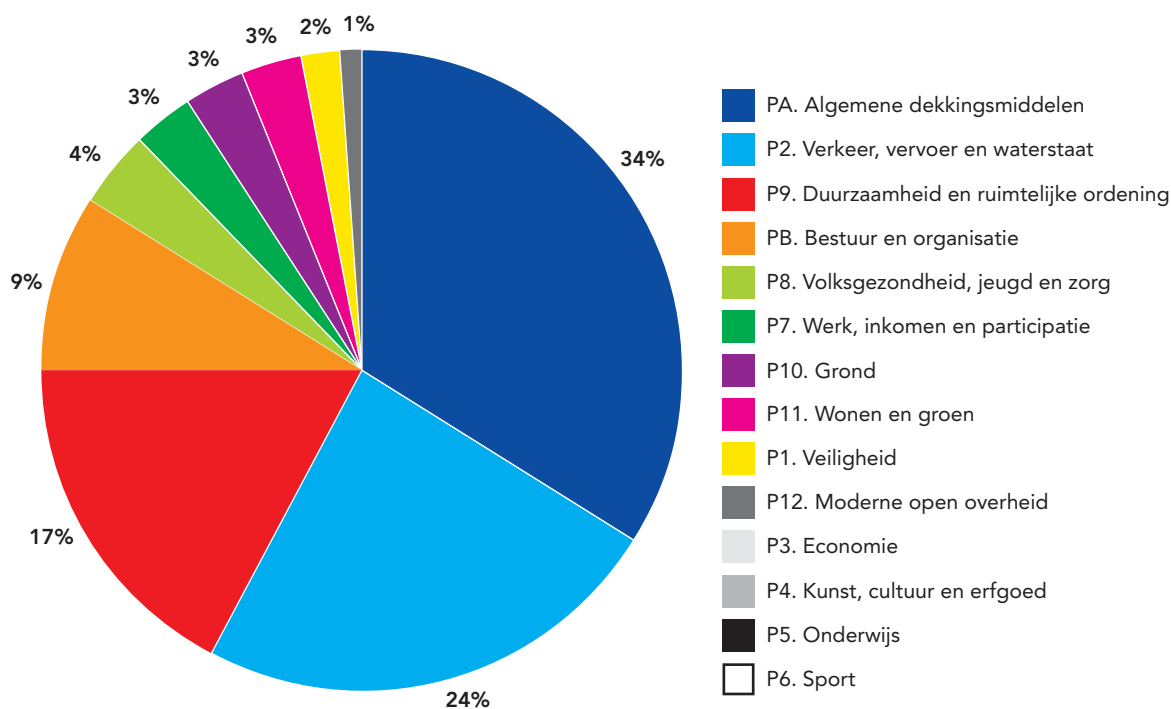
In onderstaande grafiek is inzichtelijk gemaakt hoe het weerstandsvermogen zich ontwikkeld heeft. In de grafiek wordt het weerstandsvermogen inzichtelijk gemaakt op basis van de huidige inzichten (zie blauwe stippellijn), en wordt inzichtelijk gemaakt wat – bij gelijkblijvend risicoprofiel – het effect is van de afspraak uit het coalitieakkoord om het renteresultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve (zwarte stippellijn).

Figuur 4.1.1 Weerstandsvermogen

Ontwikkeling van de risico's per beleidsprogramma

De benodigde weerstandscapaciteit is hieronder uitgesplitst naar de beleidsprogramma's. Het diagram toont het aandeel per beleidsprogramma. In deze sub-paragraaf benoemen we per beleidsprogramma de belangrijkste resterende risico's.

Programma Veiligheid draagt voor 2% bij aan de benodigde weerstandscapaciteit. We lopen risico met het beheersen en afhandelen van een eventuele crisis door een ramp of een veiligheidsprobleem.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat draagt voor 24% bij. We lopen risico op onvoorziene uitgaven door ontwikkelingen in de fiscale wetgeving. In 2016 werden we belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Een mogelijk gevolg hiervan is dat we voor parkeren op de openbare weg belastingplichtig kunnen worden. We overleggen hierover met de Rijksbelastingdienst en volgen de uitspraken van de Hoge Raad op door anderen aangespannen procedures.

Programma Economie heeft een aandeel van minder dan 1% in de benodigde weerstandscapaciteit. Het gaat om risico in het beheer en onderhoud van bedrijfsverzamelgebouwen die onrendabel kunnen zijn.

Programma Kunst, cultuur en erfgoed heeft een aandeel van minder dan 1%. We lopen een risico op een te laag rendement van de investeringen in panden met een culturele bestemming. Dit vanwege verminderd gebruik van de panden door cultuurinstellingen.

Programma Onderwijs heeft geen aandeel in de benodigde weerstandscapaciteit. De risico's kunnen binnen het programma worden opgevangen.

Programma Sport heeft een aandeel van minder dan 1% in de benodigde weerstandscapaciteit. In dit programma is er onzekerheid over bijkomende kosten van saneren van sportvelden en versneld vervangen van kunstgrasvelden.

Programma Werk, inkomen en participatie draagt 3% bij in de benodigde weerstandscapaciteit. De risico's zijn onzekerheid over de hoogte van het macrobudget in het Inkomen-deel van de Wet werk en bijstand en oplopende kosten van begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Programma Volksgezondheid, jeugd en zorg telt voor 4% mee in de benodigde weerstandscapaciteit. In dit programma speelt vooral de onzekerheid over

- Oplopende kosten van de jeugdzorg;
- Financiële stabiliteit van welzijnsorganisaties.

Programma Duurzaamheid en ruimtelijke ordening heeft een aandeel van 17% in de benodigde weerstandscapaciteit. In dit programma lopen we risico op claimschade door planologische wijzigingen en bij grondexploitaties. Het oplopend risico op claimschade in het centrumgebied hangt samen met het beleid ten aanzien van de diversiteit van het winkelaanbod waartoe de raad in 2018 heeft besloten. Voor de overige risico's van grondexploitaties is een eigen risicoreserve aanwezig in het Vereveningsfonds, behalve voor de grondexploitaties van de Zuidas. De Zuidas heeft bij begroting 2019 geen bijdrage aan de benodigde weerstandscapaciteit. Dit omdat we de risico's verwachten op te kunnen vangen binnen het financieel perspectief van de Zuidas.

In de paragraaf Grondbeleid gaan we in op:

- De actuele prognoses van de grondexploitaties;
- De risicobeheersing en het beschikbare weerstandsvermogen in het Vereveningsfonds;
- De reserve Zuidas.

Hieronder volgt een korte toelichting op Zuidas en het Vereveningsfonds.

Zuidas

De resultaten van de grondexploitaties van de Zuidas zetten we onder meer in om de gemeentelijke bijdrage aan het project ZuidasDok te dekken. Het project ZuidasDok omvat:

- Ondergronds brengen van de ring A10-Zuid in het centrumgebied van Zuidas en verbreding ervan van vier naar zes rijstroken;
- Vergroten en moderniseren van Station Zuid;
- Opnieuw inrichten van het openbaar gebied.

De nog te betalen gemeentelijke bijdrage aan ZuidasDok bedraagt € 222 miljoen. Daar boven op is er een risicodelingsregeling met het Rijk die bestaat uit een gemaximeerd deel van ruim € 59 miljoen en een indexeringsrisico.

De bijdrage aan ZuidasDok en de gemaximeerde eventuele extra bijdrage indexeren we jaarlijks met de Index Bruto Overheidsinvesteringen (IBO). Dit is een index van de gemiddelde prijsontwikkeling van de bruto investeringen van de collectieve sector. We gebruiken het voor indexeren van prijzen in overeenkomsten en het wordt gepubliceerd in de Nationale rekeningen. Bij de huidige financiële vooruitzichten voor de Zuidas verwachten wij voldoende ruimte om deze bijdragen te dekken. Dat doen we uit de behaalde en de nog te verwachten resultaten uit de grondexploitaties.

Vereveningsfonds

In de regeling Financieel stelsel gebiedsontwikkeling worden voor grote investeringen voorzieningen getroffen die ten laste komen van de reserve van het Vereveningsfonds. Hierdoor wordt toename van het onderhanden werk en daarmee het risicoprofiel beperkt. Na de realisatie van opbrengsten kunnen vervolgens ook eerder tussentijdse winsten worden genomen. Met deze tussentijdse winsten wordt de reserve van het Vereveningsfonds gevoed. In tijden van vraaguitval kunnen de voorinvesteringen gedekt worden uit de voorzieningen. Binnen de reserve Vereveningsfonds is daarnaast een deel gereserveerd als weerstandsvermogen voor het afdekken van risico's in de gebiedsontwikkeling.

De bijdrage van Programma Grond aan de benodigde weerstandscapaciteit is 3%. In dit programma lopen we risico's bij het erfachtstelsel. We lopen risico in de ICT-ondersteuning bij de invoering van de overstapregeling naar het nieuwe erfachtstelsel.

De bijdrage aan de benodigde weerstandscapaciteit vanuit Programma Wonen en Groen is 3%. De risico's betreffen de garanties Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

Het grootste deel van het garantievolume heeft een laag risicoprofiel en is gerelateerd is aan de achtervangpositie voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). We kunnen aangesproken worden om met het Rijk renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen. Dat gebeurt als hun fondsvermogen ontoereikend is om hun garantie verplichtingen na te komen. Een toelichting op deze garanties staat in de Financieringsparagraaf.

Het aandeel van **programma Moderne open overheid** is kleiner dan 1%. De risico's in dit programma zijn de eventuele kosten bij verstoring van de dienstverlening door:

- Falende ICT;
- Gebruik van data in strijd met de privacywetgeving.

De bijdrage van de risico's voor de Algemene dekkingsmiddelen aan de benodigde weerstandscapaciteit is 34%. De risico's zijn met name:

- Minder inkomsten uit het gemeentefonds en de gemeentebelastingen;
- Verslechtering van onze balans via:
 - de boekwaarde van deelnemingen;
 - verstrekte leningen;
 - financiering.

Gemeentefonds

De hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. De financiële gevolgen van het regeerakkoord zijn inmiddels verwerkt in onze begroting. Het nieuwe kabinet houdt vast aan de 'trap op, trap af'-systematiek. Daarbij zijn uitgaven van de decentrale overheden gelijk aan uitgaven van de rijksoverheid. De raming van het gemeentefonds is daarmee onzeker. Er blijft daarom een risico op een negatieve bijstelling.

Gemeentebelastingen en tarieven

Jaarlijks hebben we inkomsten uit belastingen, tarieven en leges. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. De onroerendezaakbelastingen (OZB) heeft daarbinnen veruit het grootste aandeel. Voor deze belasting is het beleid dat we daling of stijging van de heffingsgrondslag opvangen met een tariefaanpassing. Correct vastleggen van de heffingsgrondslagen in basisregistraties is daarom noodzakelijk. Vanuit het coalitieakkoord indexeren we voor het eerst vanaf 2019 het OZB-tarief.

Naast de OZB zijn toeristenbelasting en gemakkelikhedenretributie een groeiende inkomstenbron voor de algemene middelen. Het risico bestaat dat de economische situatie verslechtert of de populariteit van Amsterdam als bestemming terugloopt. Daarmee zal het aantal overnachtingen verminderen en ook de opbrengsten uit toeristenbelasting dalen. Andere risico's zijn meer wanbetalingen van belastingen en een groeiend gebruik van kwijtschelding.

Deelnemingen

Ons aandelenbezit moeten we op de balans vanuit de historische verkrijgingprijs waarderen. Tenzij de marktwaarde lange tijd onder die prijs ligt. Dan moeten we afwaarderen. Jaarlijks beoordelen we de boekwaarde van de deelnemingen voor het opmaken van de jaarrekening. Waar nodig waarderen we een deelneming af. Als er aanleiding voor is, wijzigen we ook tussentijds de boekwaarde. Bij de meeste deelnemingen beschouwen we het effect van (verplichte) afwaardering als gering. Toch

bevat de deelnemingenportefeuille een aantal deelnemingen met een risico van afwaardering. Het algemene risico op afwaardering van de boekwaarde van de deelnemingen hebben we meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Een ander risico is dat dividenden lager uitvallen dan begroot. We begroten bij dividenden altijd behoedzaam. Het risico is daarmee klein. Toch is er een kans dat de dividenden voor een aantal deelnemingen lager uitvallen. Met deze risico's hebben we in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden.

Overige partijen waarbij de gemeente belanghebbende is

Behalve via deelnemingen werken we in verschillende andere vormen samen om onze doelstellingen te behalen. Denk aan samenwerkingsverbanden met:

- Publieke instellingen (gemeenschappelijke regelingen);
- Woningcorporaties;
- Scholen;
- Zorginstellingen.

We hebben de laatste jaren gemerkt dat als deze organisaties in de problemen komen, zij soms om gemeentelijke financiële steun vragen. Ook al zijn we dat niet verplicht, soms springen we dan bij om een ongestoorde voortgang van de dienstverlening te garanderen.

Financiering

We financieren een deel van ons bezit met schuld. Voor het begrotingsjaar 2019 verwachten we € 6,0 miljard extern te gaan lenen. We verwachten dat de externe schuld tot en met 2022 zal stijgen. Er zijn verschillende invalshoeken om schuld en de beheersbaarheid ervan te beoordelen. Daarbij spelen financiële kengetallen een rol. Van deze kengetallen lichten we de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio verderop in deze paragraaf en in de paragraaf Financiering toe. Vanuit de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn de kengetallen kasgeldlimiet en renterisiconorm verplicht. Voor het begrotingsjaar 2019 liggen onze financiën binnen de normen die voor deze kengetallen gelden. Zie voor de kengetallen hieronder de subparagraaf 'Definitie en toelichting kengetallen'.

Belangrijke risico's die onze financieringsfunctie (kunnen) beïnvloeden zijn:

- Het renterisico;
- Het beschikbaarheidsrisico van financiering.

Het renterisico treedt op over de omvang van de nog aan te trekken schuld. Dit is het verschil tussen de externe financieringsbehoefte en de al aangegane schulden. Het risico is dat de uiteindelijk te betalen rente hoger is dan begroot. Sinds het opstellen van de nota Herziening rentestelsel in 2015 vangen we mogelijk negatieve gevolgen van een rentestijging op met een renterisicobuffer. De rente is de afgelopen jaren gedaald. De renterisicobuffer is bij het coalitieakkoord gewijzigd van 2% naar 1%.

Het beschikbaarheidsrisico van financiering treedt op wanneer er weinig beschikbare middelen op de kapitaalmarkt zijn. Of wanneer partijen ons geen geld willen lenen. Er zijn twee sectorbanken die zich speciaal richten op financieren van lokale overheden. Daarnaast zijn we aangesloten bij het obligatieprogramma voor Nederlandse gemeenten van de BNG Bank. Daarmee hebben Nederlandse gemeenten rechtstreeks toegang tot de Europese kapitaalmarkt via het uitgeven van obligaties. Een obligatie is een lening met gestandaardiseerde voorwaarden. Het beschikbaarheidsrisico schatten we op dit moment als beperkt in.

Leningen en garanties

Voor het begrotingsjaar 2019 verwachten we aan het einde van het jaar € 355 miljoen aan leningen aan derden te hebben verstrekt. Eind 2017 hadden we € 251 miljoen aan leningen en € 10.520 miljoen aan garanties uitstaan. 50% van de totale hoofdsom aan leningen die we in 2017 hadden

uitstaan heeft een verhoogd risicoprofiel. Het gaat om:

- Afval Energie Bedrijf (AEB);
- Nemo;
- Amsterdams Investeringsfonds (AIF);
- Schuldsaneringsleningen.

Daarbij is er een groot aandeel van AEB in de totale hoofdsom van onze leningenportefeuille (42%). De stijging van de verstrekte leningen komt door de verwachte trekking in 2018 en 2019 onder de mogelijkheid aan GVB Activa om nieuwe voertuigen, ICT en vastgoed te financieren.

De uitstaande garanties hebben een laag tot gemiddeld risicoprofiel. Toelichting op leningen en garanties met een gemiddeld en verhoogd risicoprofiel staat in de Financieringsparagraaf.

De bijdrage van het **programma Bestuur en organisatie** is 9%. Het zijn vooral risico's door:

- De gevoeligheid voor cybercrime;
- Ontwikkelingen in de fiscale wetgeving.

De aandacht voor risico's door cybercrime is toegenomen. Maar ook de risico's voor de privacy door de ingevoerde Europese regelgeving, de AVG. Naast de nodige technische maatregelen voeren we de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten in. In 2017-2018 was er een bewustzijns campagne voor de medewerkers over het belang van beveiliging en privacy.

De fiscale beheersing is de afgelopen jaren beduidend verbeterd. De inrichting van de fiscale controlfunctie sluit aan bij de verwachtingen van de Rijksbelastingdienst over hoe onze controlfunctie is ingericht. De fiscale risico's die horen bij beheersen van de loonheffingen en omzetbelasting konden we de afgelopen jaren verlagen.

We zijn vanaf 1 januari 2016 voor een aantal activiteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Voor het erfpachtbeheer en de verhuur van vastgoed vinden we dat deze activiteiten niet onder de belastingplicht vallen. Het is onzeker of de Rijksbelastingdienst dit standpunt volgt. We overleggen daarover met de Rijksbelastingdienst.

Parkeren op de openbare weg ziet de Rijksbelastingdienst als een overheidstaak. Daarom hoeven we over de opbrengsten geen omzetbelasting af te dragen. Er lopen twee procedures over de vraag of parkeren op de openbare weg voor de omzetbelasting als een overheidstaak of als een ondernemerstaak moet gelden. Als het als een ondernemerstaak is, dan moeten we in de toekomst omzetbelasting gaan afdragen over de opbrengsten. Een gevolg kan zijn dat het parkeren op straat dan ook belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting wordt.

Definitie en toelichting kengetallen

Vanaf begrotingsjaar 2017 vereist het BBV dat gemeentes naast het weerstandsvermogen nog zes financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze kengetallen geven globaal inzicht in onze financiële positie.

De kengetallen zijn vooral in onderlinge samenhang informatief. Het is belangrijk om te kijken naar ontwikkelingen en trends over een langere periode en naar het onderliggende risicoprofiel.

Kerngetallen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Norm voldoende	Norm onvoldoende
Netto schuldquote	74%	102%	114%	120%	121%	122%	< 100%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	69%	95%	107%	115%	116%	117%	< 100%	> 130%
Solvabiliteit	60%	54%	51%	49%	49%	49%	> 30%	< 20%

Kerngetallen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Norm voldoende	Norm onvoldoende
Structurele exploitatieruimte	2,9%	0,8%	-1,7%	-0,9%	0,2%	0,0%		
Grondexploitatie	-9,6%	-9,3%	-8,9%	-10,2%	-10,5%	-10,6%		
Belastingcapaciteit	0,81	0,81						

Netto schuldquote

De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld te delen door het begrotingstotaal. Om te zien in hoeverre het gaat om doorlenen geven we de netto schuldquote weer zonder en met correctie voor verstrekte leningen. De VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën noemt een schuld lager dan 100% van het begrotingstotaal 'voldoende'. Een schuld hoger dan 130% van het begrotingstotaal is 'onvoldoende'. Onze geschatte netto schuldquote voor 2019 is met 114% volgens de VNG-norm redelijk.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio is een maatstaf voor kredietwaardigheid. De VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën noemt een solvabiliteitsratio hoger dan 30% 'voldoende' en lager dan 20% 'onvoldoende'. Onze solvabiliteitsratio voor 2019 is met 51% volgens de VNG-norm voldoende.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte laat zien in hoeverre de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten. Het cijfer geeft de verhouding weer tussen het structurele saldo en het begrotingstotaal. Het is belangrijk dat de begroting structureel in evenwicht is, dat wil zeggen dat in de laatste jaren van de meerjarenperiode een evenwicht wordt bereikt. Bij ons is dat het geval. Bij dit onderwerp wordt uitgebreid stilgestaan in bijlage 6.8.

Grondexploitatie

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en Bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot onze totale baten.

Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio des te minder investeringen in grondexploitaties we hoeven terug te verdienen. En daarmee hoe lager ons financiële risico. We hebben zelfs een negatief percentage, omdat er in de lopende grondexploitaties meer opbrengsten dan kosten zijn geboekt. Hierdoor is de stand van de balanspost Bouwgronden in exploitatie (BIE) negatief en daarmee dit kengetal ook. De verdere daling van het percentage de komende jaren komt door:

- Verwachte positieve jaarlijkse kasstromen in de grondexploitaties;
- Meer voorzieningen die worden gevormd om grote voorinvesteringen te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt bepaald aan de hand van de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden voor:

- OZB;
- Rioolheffing;
- Reinigingsheffing.

De gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in Amsterdam zijn in 2018 € 581. De gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in Nederland zijn in 2018 € 721. Dit betekent een ongewijzigde ratio van 0,81. De definitieve uitwerking van de tariefvoorstellen voor 2019 zullen gelijk met de Begroting 2019 worden vastgesteld.